

૩. મૂડી ઘટાડો

મૂડી ઘટાડો એટલે કંપનીની ભરાયેલી મૂડીમાં ઘટાડો કરી મૂડી અને મિલકતો પુનઃગોઠાવવાની પ્રક્રિયા.

શેરમૂડી ઘટાડાનાં કારણો :

કંપનીની શેરમૂડીમાં ઘટાડો કરવાનાં કારણો નીચે મુજબ છે :

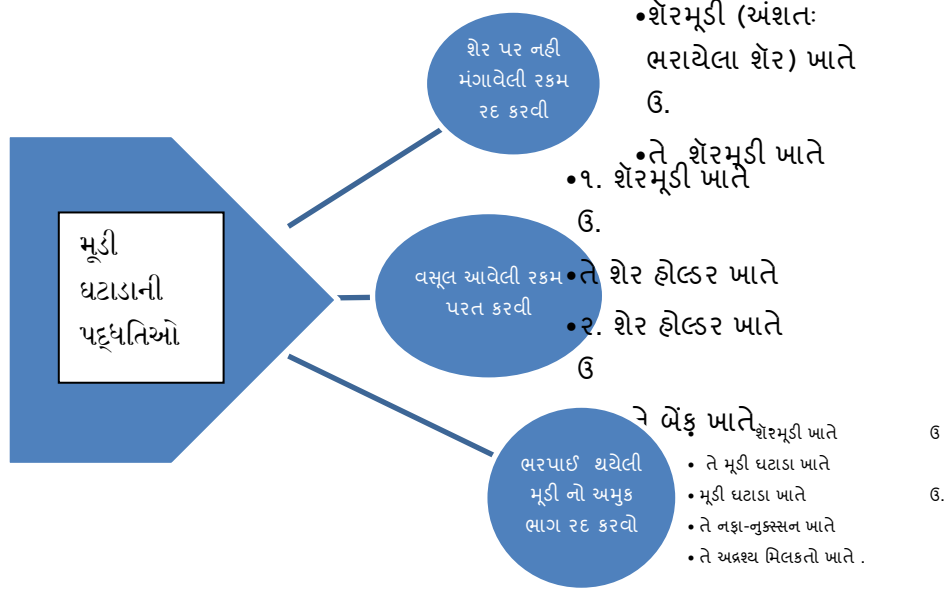
- (૧) ધંધામાં ખોટ જવાથી કે મિલકતોની કિંમત ઘટી જવાથી,
 - (૨) મોટી રકમની નફાનુકસાન ખાતાની ઉધાર બાકી ભેગી થઈ હોય તે માંડી વાળવા
 - (૩) પાઘડી ઊંચી કિંમતે બતાવી હોય કે મિલકતો પર પૂરતો ઘસારો માંડી વાળવામાં આવ્યો ન હોય તો,
 - (૪) હાલની વસૂલ આવેલી મૂડી જરૂરિયાત કરતાં વધુ હોય તો અમુક રકમ પરત થાય, ત્યારે
 - (૫) વસૂલ આવેલી મૂડી પૂરતી હોય તો અંશતઃ ભરપાઈ શેર પર બાકી જવાબદારી રદ કરવામાં આવે,
 - (૬) શેર જપ્ત થાય ત્યારે.
- નીચેના સંજોગોમાં ટ્રિબ્યુનલની મંજૂરીની જરૂર નથી :
- (૧) રિડીમેબલ પ્રેફરન્સ શેરનો પરત કરવાં.
 - (૨) શેર જપ્ત થાય ત્યારે

(૩) નહીં બહાર પાડેલી મૂડી રદ થાય ત્યારે

(૪) સોંપણી થાય ત્યારે

(૫) અમર્યાદિત જવાબદારીવાળી કંપની મૂડી ઘટાડે ત્યારે.

(૬) ૨૦૧૩ કંપનીધારાની કલમ ૬૮ અન્વયે કંપનીના શેર પુનઃખરીદવામાં આવે ત્યારે ઠરાવ સાથે એક બીજો ઠરાવ કરીને પોતાની સત્તાવાર થાપણ પાણ વધારે છે કે જેથી તેની સત્તાવાર થાપણ પૂર્વવત્ જળવાઈ રહે અને ભવિષ્યમાં મૂડી વધારવા માટે વધારાની સ્ટેમ્પ ડ્યૂટી ભરવી પડે નહિ.

મૂડી ઘટાડા અંગે કંપનીધારાની જોગવાઈઓ:

(૧) મૂડી ઘટાડા અંગેની શરતો : શેરની મર્યાદિત કે ગેરંટીથી મર્યાદિત એવી છે તે ઘટાડી શકે. આ માટે ત્રણ શરત છે :

(અ) કંપનીના આર્ટિકલ્સમાં મૂડી ઘટાડવાની કંપનીને સત્તા હોવી જોઈએ-

(બ) શેરહોલ્ડરોની સામાન્ય સભામાં ખાસ ઠરાવ પસાર કરવો

(ક) તે અંગે ટ્રિબ્યુનલની મંજૂરી મેળવવી જોઈએ- મૂડીઘટાડાથી લેણદારના હિતને અસર થાય છે-તપાસવું કે આવા મૂડીઘટાડાથી લેણદારોના હિતને પ્રતિકૂળ અસર થતી નથી.

(૨) વિરોધ કરવાનો લેણદારોને અધિકાર

(૩) લેણદારોની યાદી : લેણદારોની એક યાદી તૈયાર કરવી -લેણદારની અરજીની જરૂર નથી-સુનાવણી માટે એક તારીખ નક્કી કરશે -યાદીમાં જેમનું નામ ન હોય તેઓ પોતાનું નામ વિરોધ માટે દાખલ કરાવવા રજૂઆત કરી શકે અથવા પોતાનું નામ કાઢી નંખાવવા રજૂઆત કરી શકે.

(૪) મંજૂરીનો હુકમ

શરતો : જ્યારે ટ્રિબ્યુનલ મૂડીઘટાડાને મંજૂર રાખતો હુકમ કરે ત્યારે —

(૧) મુદત પૂરી થાય ત્યાં સુધી ‘એન્ડ રિડ્યુસ્ડ’ એવા શબ્દો કંપનીના નામનો જ એક ભાગ ગણાશે.

(૨) ટ્રિબ્યુનલ કંપનીને એવો આદેશ આપતો હુકમ કરી શકશે કે કંપનીએ ઘટાડાનાં કારણો કે તે અંગે અન્ય માહિતી પ્રગટ કરવી કે જેથી જાહેર પ્રજાને યોગ્ય માહિતી મળી રહે.

(૫) રજિસ્ટ્રાર પાસે નોંધણી : મૂડીઘટાડાને ટ્રિબ્યુનલ મંજૂરી આપે ત્યાર પછી પણ જ્યાં સુધી તેની નોંધણી રજિસ્ટ્રાર કરે નહિ ત્યાં સુધી તેનો અમલ કરી શકાય નહિ.

(૬) સભ્યોની જવાબદારીઓ

મૂડી ઘટાડાની આમનોદ્યો

	વ્યવહાર	ઉધાર	જમા
૧	મૂડી ઘટાડવા માટે	ઈક્વિટી શેરમૂડી ખાતે પ્રેફરન્સ શેરમૂડી ખાતે	મૂડી ઘટાડા ખાતે
૨	મૂડી ઘટાડાની રકમનો ઉપયોગ કરવા	મૂડી ઘટાડા ખાતે	નફા-નુકસાન ખાતે અદ્રશ્ય મિલકતો ખાતે માંડી વાળવાની મિલકતો ખાતે મૂડી અનામત ખાતે
૩	મૂડી ઘટાડા ખાતું બંધ કરવા	મૂડી ઘટાડા ખાતે	મૂડી અનામત ખાતે
૪	જમીનગીરી પ્રીમિયમનો ઉપયોગ કરવા	જમીનગીરી પ્રીમિયમ ખાતે	મૂડી ઘટાડા ખાતે
૫	ચોપડે નોંધેલું દેવું રદ કરવા	રદ કરેલ દેવાં ખાતે	મૂડી ઘટાડા ખાતે
૬	પ્રેફરન્સ ડીવીડન્ડ જાહેર કરવા	૧. મૂડી ઘટાડા ખાતે ૨. પ્રેફરન્સ ડીવીડન્ડ ખાતે	પ્રેફરન્સ ડીવીડન્ડ ખાતે બેંક ખાતે/ ઈક્વિટી શેર મૂડી ખાતે

નોંધ:

૧. પ્રેફરન્સ ડીવીડન્ડ રદ કરવામાં આવે ત્યારે કોઈ પણ અસર આપવામાં આવતી નથી.

૨. ડિરેક્ટર દ્વારા ફી પરત કરવામાં આવે ત્યારે બેંક ખાતે ઉધાર અને મૂડી ઘટાડા ખાતે જમા કરવામાં આવે છે.

૩. મૂડી ઘટાડાની યોજના પૂરી થયા પછી નફા-નુકસાન ખાતે જમા બાકી કે સામાન્ય અનામત ખાતાની બાકી, મૂડી અનામત ખાતે લઈ જવી જોઈએ,

કારણકે મૂડી ઘટાડયા પછી આવી જમા બાકીનો ઉપયોગ ડીવીડન્ડ આપવા માટે થઈ શકે નહીં.